

Tôi Đánh Mất Tôi

Bài của Nguyễn Trọng Dzũng

Trong sổ bộ đời trên đất Mỹ, “tôi” (viết trong ngoặc kép) là một người đàn ông sinh ngày mm/dd/1940, họ tên đầy đủ là Dzũng Trong Nguyen, số an sinh xã hội 111-22-3333, bằng lái xe do tiểu bang California cấp số A-1234567. Những con số này, cộng với một vài chi tiết khác nữa, hợp thành “căn cước” của tôi, mà người Mỹ thường gọi nôm na là ID (“ai-đi”). Căn cước này của tôi được dùng ở mọi nơi, mọi trường hợp, như khi khai thuế, khi mở trương mục ngân hàng hay xin thẻ tín dụng, khi xin việc, hay khi xin hưởng trợ cấp an sinh xã hội.

Với người quen và bạn bè, tôi được nhận diện qua những câu mô tả đại khái như “*Có phải cái tên Dững, thấp thấp lùn lùn, chân đi chữ bát, ngày xưa làm Điện lực*” hoặc muốn cho rõ thêm chút nữa “*sau 30/4/75 hấn bị đi cải tạo ở ngoài Bắc, rồi về làm thợ may, đi chui nhiều lần không thoát, lại còn bị chìm tàu suýt chết*.” Chẳng ai nhắc tới ngày sinh tháng đẻ của tôi. Cùng lắm là “*năm nay chắc hấn cũng tới tuổi cổ lai hy rồi*.” Chỉ với bấy nhiêu chi tiết, đủ để một người bạn từng quen biết, nhận ra tôi.

Với sở cảnh sát hay với các cơ quan an ninh Mỹ, những dữ kiện về hình dạng còn phần nào hữu dụng. Chữ còn đối với cơ quan thuế vụ và sở xã hội, họ không cần biết tôi thấp hay cao, tóc đen hay tóc bạc, chân đi chữ bát hay vòng kiềng... Họ chỉ cần “căn cước” của tôi, tra cứu từ số an sinh xã hội. Nếu “tôi” – chữ “tôi” viết trong ngoặc kép ở đầu bài – quít nợ thẻ tín dụng, ngân hàng đeo đuổi tôi tới tận cùng qua số an sinh xã hội. Nếu có hãng xưởng nào báo cáo với sở thuế rằng họ đã muốn tôi làm việc và trả lương cho “tôi”, cuối năm sở thuế không thấy tôi khai thu nhập, từ số an sinh xã hội họ truy tìm ra tôi và gửi giấy đòi.

Trong xã hội Mỹ, mọi người đều được nhận diện đơn giản bằng những con số như thế đó.

Nhưng kinh nghiệm hồi cuối năm ngoái khi tôi đánh mất “tôi” cho thấy thực tế không đơn giản chút nào. Ngược lại còn vô cùng rắc rối và nhức đầu. Không phải chỉ đôi ba ngày, vài tuần hay vài tháng mà có thể còn dài dài năm này qua năm khác.

Chuyện bắt đầu từ cái tật hay quên tôi mắc phải vài năm gần đây. Trong một dịp Giáng Sinh, tôi được các con tặng một cái PDA (*personal digital assistant*), có công dụng như một *computer* bỏ túi. Ngoài công dụng lưu giữ dữ kiện, nó có thể làm được tất cả những chương trình căn bản của một *computer*, như *MS Word*, *MS Excel*, nghe nhạc, coi hình ảnh, chơi *game*, vào *internet*. Tôi ghi vào máy tất cả những dữ kiện cá nhân cần nhớ. Từ ngày sanh tháng đẻ, bằng lái xe, số an sinh xã hội, cho đến sổ trương mục ngân hàng và mã số khóa (*password*) dùng với *online banking*. Sổ thẻ tín dụng và mã số an toàn (*security code*) dùng để mua hàng trên internet cũng được tôi ghi vào máy với đầy đủ chi tiết. Tóm lại cái PDA đó chứa tất cả chi tiết căn cước của tôi, nó chính là “tôi”.

Tôi rất đặc ý với món quà này. Nó là bộ nhớ thay tôi, hữu dụng trong mọi trường hợp mọi hoàn cảnh khi tôi cần đến. Tôi luôn luôn mang nó theo kẻ kẻ trong người. Cho tới một ngày tháng 12 năm ngoái, tôi đánh rơi nó ngoài đường lúc nào không hay.

Rắc rối nhưc đầu bắt đầu từ đó.

Chắc các bạn đã từng nghe tới một hình thức tội phạm mới, khá phổ biến gần đây, “*identity theft*” hay là “*ID theft*” – đánh cắp căn cước, dùng vào mục đích gian lận. Báo chí tường thuật về “*ID theft*” đã nêu ra một số trường hợp điển hình, nạn nhân phải tốn rất nhiều thời giờ và tiền bạc để “làm sạch” căn cước của mình.

Ví dụ, kẻ gian dùng căn cước của tôi mở trương mục thẻ tín dụng, dùng thẻ mua hàng đắt tiền, tiêu tới mức tối đa, cuối tháng không thanh toán hóa đơn, để nợ chồng chất. Tôi chẳng hay biết vì hóa đơn gửi về địa chỉ kẻ gian. Cho đến khi vì một nhu cầu tín dụng, ví dụ vay tiền mua xe trả góp, tôi mới bật ngửa khi thấy mình nằm trong sổ đen của các ngân hàng với chỉ số điểm tín dụng không đạt tiêu chuẩn vay mượn.

Một trường hợp gian lận khác, kẻ gian là người nhập cư bất hợp pháp không có giấy phép làm việc trên đất Mỹ, dùng số an sinh xã hội của tôi xin việc làm. Hãng xưởng kiểm tra thấy số an sinh xã hội

của “tôi” hợp lệ, chấp thuận tuyển dụng. Hàng tháng họ trả lương cho “tôi” nhưng tiền không vào tay tôi mà vào túi kẻ gian. Cuối năm họ báo cáo với sở thuế số tiền đã thanh toán cho “tôi”. Trong khi đó tờ khai thuế của tôi không liệt kê khoản tiền lương này. Sở thuế thấy sai biệt, đòi hỏi tôi phải giải thích vì sao tôi không khai khoản thu nhập đó. Để không bị khộp vào tội trốn thuế, tôi phải chứng minh với sở thuế tôi không phải là “tôi”. Nghe có vẻ khôi hài, nhưng sự thực đúng như thế. Tôi phải chứng minh với sở thuế rằng số an sinh xã hội 111-22-3333 là của tôi, nhưng tôi không phải là người mang số an sinh xã hội 111-22-3333 đã lãnh lương của hãng nọ!

Chỉ riêng số an sinh xã hội bị mất, đã gặp rắc rối nhưc đầu như thế, huống hồ tôi đã đánh mất toàn bộ “căn cước” kể cả bằng lái xe, tên tuổi ngày sanh, số trương mục ngân hàng, trương mục thẻ tín dụng, v.v... lưu trữ trong PDA.

Một chuyện nhưc đầu khác là mỗi đến một ngày sau khi đánh rơi tôi mới biết cái PDA bị mất. Trong suốt thời gian hơn 24 giờ đó, nếu vào tay kẻ gian hẳn có thể gây biết bao nhiêu chuyện rắc rối cho “tôi”. Khi phát giác bị mất, một mặt tôi tức tốc gọi cho dịch vụ khách hàng (*customer service*) của tất cả những trương mục tín dụng, yêu cầu hủy bỏ thẻ cũ. Mặt khác tôi vào internet vô hiệu hoá dịch vụ *online banking*, thay đổi mã số khóa (*password*). Qua sáng hôm sau tôi đích thân ra ngân hàng ký giấy yêu cầu ngưng lại mọi dịch vụ liên quan đến trương mục thực hiện qua internet hay qua điện thoại, kể cả rút tiền qua máy ATM. Điều này gây phiền phức không ít vì trong một thời gian dài sau đó mỗi khi có việc liên quan tới tiền bạc tôi phải đích thân ra tận ngân hàng xuất trình căn cước có hình.

Đối với sở cảnh sát khi tôi làm tờ khai, họ cho biết vì tôi đánh mất chứ không phải bị lấy cắp, không có tội phạm nên họ không lập hồ sơ điều tra. Thay vào đó tờ khai của tôi chỉ được ghi vào sổ và tôi được cấp một biên nhận. Sau này nếu có chuyện phạm pháp do kẻ gian sử dụng “căn cước” của tôi, biên nhận đó là giấy chứng minh tôi vô tội.

Về mặt tín dụng, tôi phải báo cáo cho *Federal Trade Commission* (FTC). Thủ tục khá rườm rà. Nếu bạn nào tò mò muốn tìm hiểu xin vào website sau đây : <http://www.ftc.gov/bcp/edu/microsites/idtheft/>. Sau cùng tôi còn phải gửi thư tới ba tổ chức phụ trách

tín dụng (*credit bureaus*) là *Equifax*, *Experian* và *TransUnion*, yêu cầu họ thông báo cho tôi biết mỗi khi có đơn xin cấp thẻ tín dụng, hoặc đơn mở trương mục ngân hàng mới dưới tên và số an sinh xã hội của tôi. Trong thời gian “đóng băng” (*frozen*) của thủ tục này, ngay chính tôi cũng không được mở trương mục mới, nếu chưa chứng minh được “tôi” là tôi.

Các biện pháp trên chỉ nhằm ngăn cản chuyện lạm dụng về tài chánh tín dụng. Đối với sở thuế tôi phải chờ qua năm tới sau khi khai thuế mới rõ có ai đã dùng số an sinh xã hội của tôi làm việc lãnh lương. Hoặc còn hình thức lạm dụng nào khác nữa mà tôi không rõ. Thật chẳng khác nào một án treo!

Mấy ngày vừa qua, truyền thông Mỹ ồn ào về chuyện cơ quan ACORN gian lận ghi danh cử tri trong cuộc bầu cử tổng thống Mỹ vào ngày 4 tháng 11 sắp tới. Họ bị cáo buộc đã trả tiền cho những người vô gia cư làm thẻ cử tri. Chỉ với một căn cước cá nhân, ACORN đã cho ghi danh dưới nhiều tên họ khác nhau, cấp hàng chục thẻ cử tri cho cùng một người. Sự kiện này khiến tôi nghi ngờ về hệ thống kiểm soát căn cước của Mỹ, sợ hồ thẻ nào mà ACORN lại có thể lợi dụng như thế. Từ đó tôi suy luận, liệu những sơ hở về kiểm soát căn cước đó có ảnh hưởng gì đến cái “tôi” bị mất hay không?

Bây giờ tôi không có PDA đem theo người nữa, nhưng với cái tật hay quên, tôi vẫn phải ghi lại đâu đó những dữ kiện căn cước cá nhân. Qua kinh nghiệm nói trên nay tôi thay đổi cách ghi chi tiết, không viết nguyên dạng chữ số nữa mà dùng hình thức mật mã. Tất nhiên phải là loại mật mã dễ nhớ như : a là số 1, b số 2, c số 3, v.v... và ngược lại. Tôi bật mí cách giải mã của tôi lên đây để phòng xa lỡ có lúc tôi quên (!!!), tôi sẽ nhờ các bạn nhắc dùm.

Tháng 9 năm ngoái khi kể lại câu chuyện “*Để Quên Người Tình*” tôi đã phỏng đoán là với thời gian và tuổi tác, rồi ra có thể còn nhiều chuyện “thần sầu” khác xảy đến với tôi. Không ngờ chỉ 3 tháng sau, lời phỏng đoán đã thành hiện thực. Nay tôi không dám phỏng đoán gì thêm nữa, chỉ cầu mong cái PDA của tôi đã bị xe cán nát, để “tôi” vẫn là tôi, một người thấp thấp lùn lùn, chân đi chữ bát, đã từng thoát chết trên biển, mà các bạn từng quen biết.

Nguyễn Trọng Dzũng

Th. 10/2008